

z dnia 23 listopada 2018 r.
Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR .....
RADY GMINY SIEDLCE**

z dnia ..... 2018 r.

w sprawie przyjęcia Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Siedlce na rok 2019

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r., poz. 994 ze zm.) oraz art. 41 ust. 1, 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r., poz. 2137 ze zm.) Rada Gminy Siedlce uchwała co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Siedlce na rok 2019, którego treść stanowi załącznik do uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Siedlce.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący

Andrzej Rymuza

PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH DLA GMINY SIEDLCE NA ROK 2019

WPROWADZENIE

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Siedlce na rok 2019, zwany dalej „Programem”, określa priorytetowe kierunki działań związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych w oparciu o zadania własne gminy, wynikające z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 roku (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2137 ze zm.). Ustawa ta nakłada na organy administracji państwowej oraz jednostki samorządu terytorialnego obowiązek podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania, działania na rzecz trzeźwości, przeciwdziałania powstawaniu i usuwaniu następstw nadużywania alkoholu, wspierania działalności w tym zakresie. Zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności:

- o tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymanie się od spożywania alkoholu;
- o działalność wychowawczą i informacyjną;
- o ograniczanie dostępności alkoholu;
- o leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu;
- o zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie;
- o przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- o wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez finansowanie centrów integracji społecznej.

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych stanowi część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2015-2020 oraz Strategii Rozwoju Gminy Siedlce na lata 2016 – 2026 oraz uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016 – 2020 (Dz. U. z 2016 r. poz. 1492).

Niniejszy program jest kontynuacją i rozwinięciem sprawdzonych już działań podejmowanych w latach poprzednich, które zawarte były w spójnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Na 2019 rok zostały stworzone oddzielne Programy wynikające z realizacji zadań własnych gminy, tj. Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Siedlce oraz Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Siedlce.

Na szkody związane z alkoholem narażony jest każdy mieszkaniec gminy, niezależnie od tego, czy jest osobą pijącą, czy też nie. Spośród licznych problemów społecznych, jakie występują w naszym kraju, problemy związane z alkoholem mają szczególne znaczenie. Wynika to przede wszystkim z rozmiarów szkód alkoholowych oraz kosztów społecznych i ekonomicznych, jakie z tego tytułu ponosi społeczeństwo i budżet państwa. Nadużywanie alkoholu powoduje wiele szkód społecznych, między innymi: zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc w rodzinie, ubóstwo i bezrobocie. Dlatego działania w zakresie zapobiegania problemom alkoholowym i ich rozwiązywania powinny być przedmiotem szczególnej troski ze strony organów administracji samorządowej. Nadając właściwą rangę rozwiązywaniu problemów alkoholowych zmniejszamy szerokie spektrum szkód zdrowotnych, społecznych, a także koszty ekonomiczne, jakie powoduje nadużywanie alkoholu zarówno w środowisku rodzinnym jak i społecznym. Istotą działań związanych ze zmniejszeniem problemów alkoholowych jest poprawa jakości życia wszystkich mieszkańców naszej gminy, nie tylko rodzin i osób z problemem alkoholowym. Profilaktyka uzależnień to ogół działań zmierzających do zapobiegania, opóźniania lub redukcji używania substancji psychoaktywnych i/lub związanych z tym negatywnych skutków.

I. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Badania ogólnopolskie

W 2015 r. wśród uczniów w wieku 15-16 lat i 17-18 lat, przeprowadzono ogólnopolskie badanie ankietowe ESPAD. Badanie to zostało zrealizowane przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii oraz Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy współpracy Instytutu Psychiatrii i Neurologii. Celem badania była ocena rozmiarów zjawiska używania substancji psychoaktywnych (w tym alkoholu i narkotyków) wśród młodzieży szkolnej, identyfikacja i pomiar czynników wpływających na rozmiary tego zjawiska oraz sprawdzenie trendów w zakresie używania substancji przez młodzież i czynników warunkujących to zjawisko.

Badania wskazały, że napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży. Młodzież wskazała, że chociaż raz w ciągu całego swojego życia piło 84% uczniów z młodziej grupy i 96% uczniów ze starszej grupy, natomiast w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem piło 49% piętnasto-szesnastolatków i 82% siedemnasto-osiemnastolatków. Porównanie wyników badania z 2015 r. z wynikami wcześniejszych badań wskazuje na trend spadkowy rozpowszechnienia picia wśród gimnazjalistów, który trwa od 2007 r. Wcześniej występowała tendencja wzrostowa. W zakresie wskaźników picia alkoholu przez gimnazjalistów w 2015 r. badania wykazały, że odsetki dziewcząt, które piły w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem są prawie takie same jak odsetki chłopców. Jest to wynikiem większego spadku rozpowszechnienia picia wśród chłopców niż wśród dziewcząt. Najbardziej popularnym napojem alkoholowym wskazanym przez młodzież jest piwo, a najmniej popularnym – wino. Duża grupa respondentów przyznała się do przekraczania progu nietrzeźwości. W okresie 30 dni przed badaniem, 13% uczniów z młodziej grupy wiekowej i 20% ze starszej grupy wiekowej chociaż raz upiło się w takim stopniu, że doświadczało zaburzeń równowagi, mowy lub nie pamiętało co się z nimi działo. Badania zwracają również uwagę na wysoki poziom dostępności napojów alkoholowych dla młodych ludzi. Jednakże należy odnotować powolny spadek tej dostępności. Ponadto ilość uczniów dokonujących zakupów napojów alkoholowych według badań się zmniejszyła, szczególnie jeśli chodzi o zakup piwa. Wyniki badania ESPAD wskazują, że w zakresie ograniczania dostępności alkoholu dla nieletnich osiągnięto pewne sukcesy. Jest to jednak proces długoterminowy, który warto w dalszym ciągu wspierać.

Diagnoza problemów uzależnień i innych zagrożeń społecznych w gminie Siedlce

W niniejszym programie diagnoza problemów uzależnień i innych zagrożeń społecznych oparta została na danych uzyskanych z instytucji i organizacji działających na rzecz pomocy dziecku i rodzinie, wynikach wcześniejszych badań prowadzonych na terenie gminy wśród młodzieży oraz wynikach Diagnozy lokalnych problemów społecznych oraz zasobów w strefie profilaktyki w gminie Siedlce z 2014 roku a także ogólnopolskich danych statystycznych.

Diagnoza problemów związanych z alkoholem polega między innymi na: przedstawieniu danych dotyczących dostępności alkoholu na terenie gminy, spożywania alkoholu przez młodzież i dorosłych, szkód zdrowotnych związanych z nadużywaniem alkoholu, zaburzeń życia rodzinnego, w tym zjawiska przemocy w rodzinie.

Gmina Siedlce liczy ponad 18 tysięcy mieszkańców, zamieszkujących w 35 sołectwach. Specyfika Gminy polega na tym, że jest położona wokół granic administracyjnych miasta Siedlce. Ma to korzystny wpływ na funkcjonowanie rodzin, między innymi w zakresie możliwości zatrudnienia, ale z drugiej strony zwiększa anonimowość. To z kolei ułatwia dostępność do środków psychoaktywnych, podnosząc czynniki ryzyka zachowań aspołecznych, a także utrudnia przeprowadzenie pełnej diagnozy problemów związanych z alkoholem, np. w zakresie korzystania z pomocy organizacji i instytucji, które nie prowadzą statystyk w podziale na poszczególne gminy.

1. Dostępność alkoholu na terenie gminy

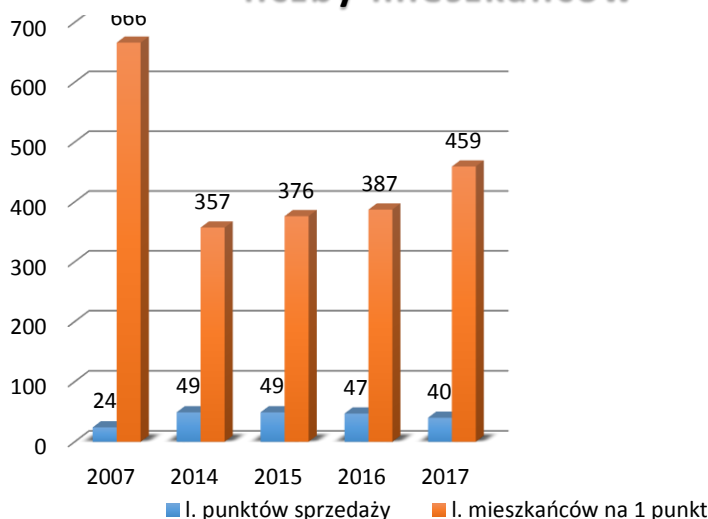
Alkohol jest specyficznym, odmiennym od innych produktów towarem. Wymaga specjalnych regulacji prawno-administracyjnych oraz finansowych, umożliwiających wyższy stopień kontroli niż ta, która obowiązuje w systemie wolnorynkowym wobec innych produktów. Według wszelkich badań ograniczenie dostępności alkoholu jest czynnikiem zmniejszającym szkody związane z jego używaniem. Zebrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych na terenie Gminy Siedlce wskazują, iż w latach 2014-2016 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych utrzymuje się na stałym poziomie, natomiast w roku 2017 liczba punktów sprzedaży zmniejszyła się i utrzymuje się na tym samym poziomie w roku 2018.

W 2014 roku na 1 punkt sprzedaży przypadało 357 mieszkańców, a w 2017 roku - 459 mieszkańców, co wskazuje na zmniejszenie dostępności napojów alkoholowych, jednak biorąc pod uwagę dostępność alkoholu na terenie miasta, w tym na jego obrzeżach, należy stwierdzić, że w naszym środowisku wzrastają możliwości zakupu alkoholu przez mieszkańców gminy. W 2017 roku liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych wynosiła 40 punktów, w tym 6 w miejscu sprzedaży i 34 poza miejscem sprzedaży, co świadczy o spadku w stosunku do poprzednich lat. Na dzień 31 października 2018 roku, liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych wynosi 6 w miejscu sprzedaży oraz 33 poza miejscem sprzedaży. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) po dogłębnych badaniach ustaliła w miarę bezpieczną liczbę punktów sprzedaży na jednego mieszkańca. Jeden powinien przypadać na 1000 osób, a w Polsce średnio jeden punkt sprzedaży wypada na 273 naszych obywateli. W gminie w 2018 roku funkcjonuje 5 stacji benzynowych i każda z nich posiada zezwolenie na sprzedaż alkoholu. W poprzednich latach nie podjęto decyzji w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

L.p		ROK			
		2014	2015	2016	2017
1	Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych łącznie, w tym:	49	47	47	40
a	do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy)	40	41	41	34
b	do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale)	9	6	6	6
2	l. mieszkańców	17 512	17 695	18195	18350
3	l. mieszkańców na 1 punkt	357	376	387	459

Liczba miejsc sprzedaży napojów alkoholowych w stosunku do liczby mieszkańców Gminy Siedlce

Liczba punktów sprzedaży w stosunku do liczby mieszkańców

2. Zachowania ryzykowne młodzieży

W niniejszej diagnozie sytuacji w gminie Siedlce powołujemy się na dane uzyskane z badań przeprowadzonych w ubiegłych latach, a w szczególności na badania z 2014 roku.

Z diagnozy problemów lokalnych z 2014 roku wynika, że udział nastolatków podejmujących próby zakupu poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych jest wyższy w grupie młodzieży starszej. Wskaźnik ten jest w najmniejszym stopniu zróżnicowany w przypadku prób zakupu wina (0,7% młodszych uczniów i 3,0% starszych uczniów). Większa różnica miała miejsce w przypadku prób zakupu papierosów (7,7% młodszych uczniów i 12% starszych uczniów). Największa w przypadku prób zakupu piwa (5,6% młodszych uczniów i 13% starszych uczniów) i wódki (0,7% młodszych uczniów i 7% starszych uczniów). Powyższe dane, uzupełnione wynikami badań przeprowadzonych wśród nauczycieli i mieszkańców, wskazują, że w ocenie respondentów poziom dostępności napojów alkoholowych dla młodzieży jest wysoki. Według 81% badanych nauczycieli uczniowie w środowisku mają dostęp do papierosów, zdanem 40% mają dostęp do alkoholu. W ocenie ponad połowy badanej grupy mieszkańców młodzież ma dostęp do papierosów, a według 39,6% ma dostęp do alkoholu. O dostępności alkoholu i papierosów świadczą wyniki badań w zakresie sięgania przez badaną młodzież po wymienione wyżej substancje psychoaktywne. Przeprowadzone badania wykazały, że 74,1% szóstoklasistów uważa, że ich koledzy palą papierosy (90,7% gimnazjalistów).

W Polsce problemem są szkodliwe wzorce picia alkoholu przez dorosłych. Przy jednej okazji wypijamy duże ilości alkoholu i częściej sięgamy po napoje wysokoprocentowe. Polska zajmuje 21 miejsce w Europie pod względem średniego spożycia alkoholu wśród dorosłych. Miejszem publicznym, w którym najczęściej pity jest alkohol w ocenie 61% badanych mieszkańców gminy jest sklep lub jego okolice; 45,5% wymieniło przystanek autobusowy; 12,8% inne miejsca, m. in. las, boisko, pole, puste działki; 9,9% uważa, że są to okolice świetlicy, remizy. Według niespełna 11% badanych w ich miejscowości nie zdarzają się sytuacje picia alkoholu w miejscach publicznych.

- **Picie napojów alkoholowych**

Picie alkoholu w wieku młodzieńczym może powodować zaburzenia w procesie dostosowywania się i dojrzewania fragmentów mózgu odpowiedzialnych za pamięć, powodując deficyty poznawcze i zaburzenia zachowania w okresie dorosłości. Spożywanie alkoholu przez młode osoby powoduje zaburzenia zapamiętywania i utrudnione odtwarzanie informacji, zapisanych w pamięci długotrwałej. Jest to szczególnie ważne w czasie nauki w szkole, ale deficyty te mogą być widoczne również w wieku dorosłym.

Próby picia alkoholu według naszych badań podjęło 66% ankietowanych gimnazjalistów (ESPAD – 83,8%). W ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem alkohol piło 46,4% (wg ESPAD – 71,7% młodszych uczniów i 92,7% uczniów starszych), a w ciągu 30 ostatnich dni około 29,3% uczniów z badanej grupy (ESPAD – 48,6% z grupy młodszej i 82,3% z grupy starszej). W ciągu ostatnich 30 dni przed badaniami piwo spożywało 30% gimnazjalistów (ESPAD – 51,3%), wódkę około 20,7% (ESPAD – 33,1%), a wino – 8% (ESPAD – 21,1%). Wśród szóstoklasistów na 30 dni przed badaniem jakiegokolwiek napój alkoholowy spożywało 3,5% respondentów (według międzynarodowych badań HBSC przeprowadzonych wśród 13-latków - 27,0%). Pomimo niższych wskaźników na terenie gminy, w stosunku do danych pochodzących z terenu całego kraju problem jawi się jako bardzo poważny, i szczególnie w kontekście jego wzrostu wraz z wiekiem młodzieży. Przeprowadzone badania pokazują bowiem jednoznacznie, że liczba sięgających po alkohol uczniów gimnazjum jest przeszło dwukrotnie większa niż uczniów szkół podstawowych (66% PG oraz 29% SP). Niepokojąco wzrasta odsetek młodzieży, która sięga po wysokoprocentowy alkohol. O sytuacji, kiedy uczeń szkoły upił się alkoholem słyszało 26,3% z badanej grupy nauczycieli, natomiast, że uczennica – 7,4%. Spośród badanych gimnazjalistów 23% deklaruje, że ma za sobą doświadczenie upicia się (według ESPAD – 36,9%).

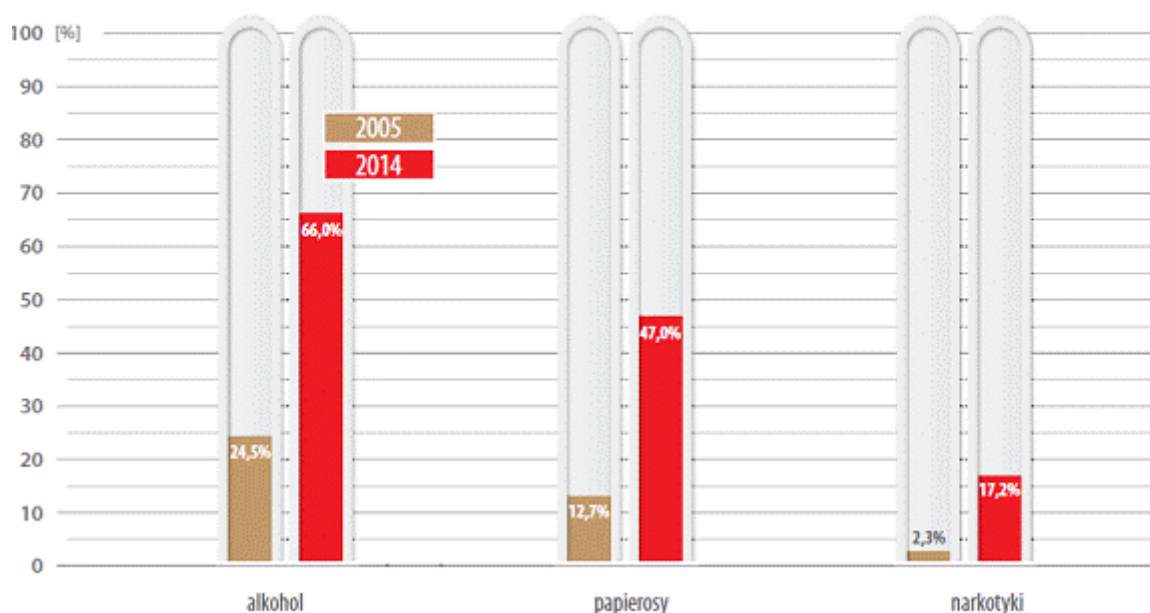
Mieszkańcy naszej gminy znają również sytuację, w której małeletni mieszkaniec pił alkohol (58,4% respondentów); aż 42,5%, wie, że małeletni upił się. Rówieśnicy sięgają po alkohol zdaniem 49,3% młodszych i 86,4% starszych uczniów.

Najnowsze badania pokazały szybkie tempo narastania zachowań ryzykownych młodzieży, zarówno w aspekcie wieku życia jak i nasilenia zjawiska. Świadczy o tym prawie dwukrotny przyrost zachowań problemowych gimnazjalistów w stosunku do szóstoklasistów. Potwierdza to również analiza porównawcza z badaniami przeprowadzonymi w 2005 r. „Gimnazja w Gminie Siedlce bezpiecznym środowiskiem dla młodzieży – profilaktyka uzależnień, przemocy rówieśniczej”. Według badań z 2005 r. alkohol piło 24,5% pytanym gimnazjalistów, papierosy paliło 12,7%, kontakt z narkotykami ujawniło 2,3% ankietowanych. Analogiczne wskaźniki w 2014 r. to: 66%, 47%, 17,2%.

Problem dotyczy też rodzaju alkoholu, po który sięga młodzież. Co piąty badany w 2014 r. gimnazjalista pije tak silny napój alkoholowy jakim jest wódka.

Biorąc pod uwagę zakres, zasięg i nasilenie zachowań ryzykownych badanej grupy młodzieży z gminy Siedlce można przypuszczać, iż oddziaływania profilaktyczne i wychowawcze dorosłych są niewystarczające i mało skuteczne.

Sięganie po używki przez gimnazjalistów w roku 2005 i w roku 2014

Źródło: Diagnoza lokalnych problemów społecznych oraz zasobów w strefie profilaktyki w gminie Siedlce.

- **Palenie papierosów**

W Polsce można zaobserwować zjawisko narastającego z wiekiem problemu sięgania przez młodzież po papierosy. Problem ten uwidocznił się również wśród uczniów szkół w gminie Siedlce, w których przeprowadzono badania w ramach lokalnej diagnozy. Na terenie gminy 79% uczniów klas VI szkół podstawowych zadeklarowało, że nigdy nie paliło papierosów, natomiast wśród gimnazjalistów z klas II, czyli po upływie dwóch lat życia, odsetek ten wynosi 53%.

W grupie badanych uczniów szkół podstawowych 21% z nich sięgało już w swoim życiu po papierosa. Papierosy pali ponad dwa razy więcej, bo 47% gimnazjalistów. Uczniom zdarza się sięgać po papierosy na terenie szkoły, podczas biwaków oraz na wycieczkach. Potwierdziło to ponad 60% badanych nauczycieli. W ciągu 30 dni przed przeprowadzeniem niniejszych badań palenie papierosów zadeklarowało 3,5% szóstoklasistów oraz aż 21% gimnazjalistów. Powyższe wyniki wskazują na bardzo szybki wzrost nasilenia problemowych zachowań młodzieży wraz z wiekiem, co uwidacznia się również w innych problemowych zachowaniach objętych niniejszym badaniem. Odnosząc uzyskane wyniki do badań ESPAD można stwierdzić, że w porównaniu z wynikami ogólnopolskimi w naszej gminie o 10% mniej młodzieży paliło papierosy. Wyniki naszych badań wskazują, że papierosy paliło 47%, a zgodnie z badaniami ESPAD 57,2% ankietowanych, natomiast wg danych z raportu „Młodzież 2016” pali 41% uczniów. Jak wynika z badań papierosy pali coraz mniej chłopców, odnotowano jednak wzrost liczby palących dziewczynek.

- **Korzystanie z komputera i Internetu**

Niepokojące są wyniki badań dotyczące gry na komputerze, korzystania z Internetu i telefonu komórkowego oraz gier hazardowych. Problemowym zachowaniem około 60% młodzieży w Gminie jest codzienne lub mające miejsce kilka razy w tygodniu granie w gry komputerowe, natomiast u prawie 90% uczniów korzystanie z Internetu. Według badań ESPAD z 2015 roku z internetu korzysta 95,7% gimnazjalistów i 96,9% starszych uczniów. Znaczna grupa badanej młodzieży poświęca na tę aktywność 3-6 godzin dziennie. Z badań pochodzących z raportu „Młodzież 2016” przeprowadzonego przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii oraz CBOS wynika, że niemal wszyscy badani (99%) mają dostęp do internetu w domu, a prawie wszyscy (97%) korzysta z sieci przez urządzenia mobilne. Młodzież spędza

w sieci przeciętnie 4 godziny dziennie, o godzinę więcej niż 3 lata temu. Rodzaj aktywności determinuje płeć- chłopcy wybierają gry sieciowe i hazardowe, bądź śledzą witryny związane z własnymi zainteresowaniami, a dziewczynki w większym stopniu koncentrują się na kontaktach towarzyskich, nauce, odwiedzaniu sklepów internetowych i śledzeniu blogów. U jednej piątej badanych korzystanie z sieci stwarza problemy związane z nadużywaniem, a czterech młodych na stu, przejawia objawy uzależnienia. Symptomy uzależnienia dotyczą głównie osób, dla których główną aktywnością w sieci jest udział w grach hazardowych.

Innym ryzykownym zachowaniem młodzieży prowadzącym do uzależnienia są gry hazardowe na automatach. Takie zachowania ujawniło około 10% badanych, pomimo ograniczonej w gminie dostępności do tego typu gier. Skala problemu na terenie gminy jest porównywalna do poziomu ogólnopolskiego. Zaobserwowanemu wzrostowi zainteresowania młodzieży grami na pieniądze, towarzyszy wzrost zagrożenia uzależnieniami od hazardu. W stosunku do 2013 r. zwiększył się zarówno odsetek młodych ludzi zdradzających symptomy ryzykownej gry jak i tych, którzy są w grupie wysokiego ryzyka uzależnienia.

3. Szkody zdrowotne związane z nadużywaniem alkoholu

Przyjmując, że w Europie ok. 5% dorosłych mężczyzn i 1% dorosłych kobiet uzależnia się od alkoholu, liczbę osób uzależnionych w Polsce można oszacować na ok. 700-900 tys.

Uzależnienie jest zaburzeniem biopsychospołecznym. Przyczynia się do rozwoju szeregu poważnych chorób. Są to m.in. stłuszczenie i zapalenie wątroby, marskość wątroby, alkoholowe zespoły psychoorganiczne, zapalenie trzustki, przewlekłe psychozy alkoholowe, czy napady drgawkowe abstynencyjne.

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych (dane szacunkowe)

		W Polsce 38,6 mln	W mieście 100 tys. mieszk.	W mieście 25 tys. mieszk.	W gminie 10 tys. mieszk.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	Razem ok 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	Około 1.330 osób: dorosłych i dzieci	Około 530 osób: dorosłych i dzieci

Źródło: Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA)

Z analizy raportu Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) z 2014 roku na temat spożycia trunków we wszystkich 194 krajach członkowskich organizacji wynika, że na głowę Polaka przypada rocznie 12,5 litra czystego alkoholu, czyli dwukrotnie więcej niż światowa średnia (6,2 litra) i o połowę więcej niż mieszkańca USA (9,2 litra). Wg Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) –70 proc. sprzedawanego w Polsce alkoholu konsumuje zaledwie 18 proc. pijących.

Rocznie w Polsce zatrąwa się alkoholem 1700 osób, mniej więcej tyle samo ginie od chorób spowodowanych alkoholem (zarówno fizycznych jak i psychicznych), a dalsze 7 tys. umiera na marskość wątroby. Wśród najmłodszych Polaków (w wieku 15-29 lat) aż 20 proc. zgonów ma związek z alkoholem.

Zgodnie z raportem Światowej Organizacji Zdrowia pt. „Zagrożenia dla zdrowia światowego. Śmiertelność i obciążenie chorobami powodowane wybranymi najpoważniejszymi zagrożeniami” (wydanie z 2009 roku) alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia

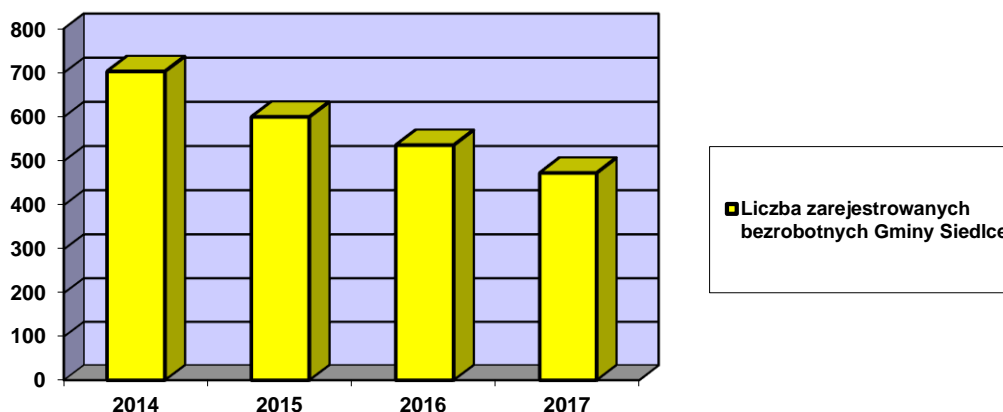
populacji, a ponad 60 rodzajów chorób i urazów ma związek z alkoholem. Dane Światowej Organizacji Zdrowia wskazują, że konsumpcja alkoholu w regionie europejskim jest najwyższa w porównaniu z innymi regionami świata wynosi 11 litrów czystego alkoholu w przeliczeniu na jednego dorosłego mieszkańca. Na całym świecie alkohol jest przyczyną 3,8% zgonów w ciągu roku (2,3 mln osób). Rozmiary szkód mogą być zmniejszone przez skuteczną politykę wobec alkoholu i problemów z nim związanych. Ze względu na specyficzne położenie gminy Siedlce brakuje pełnych danych w odniesieniu do naszej gminy. Zauważyć jednakże należy, że obszar szkód zdrowotnych związanych z nadużywaniem alkoholu, nie jest priorytetem działań niniejszego programu.

3. Zaburzenia życia rodzinnego związane z alkoholem, w tym zjawiska przemocy w rodzinie

Uzależnienie powoduje dezorganizację życia społecznego osób nim dotkniętych i ich rodzin. Istnieje wysoka zależność między uzależnieniem od alkoholu a bezrobociem, niższym statusem socjoekonomicznym, wypadkami i przemocą interpersonalną.

Na pytanie: „Czy w miejscowości są rodziny, w których nadużywanie alkoholu jest przyczyną pogorszenia warunków życia”, ponad 70% badanych odpowiedziało twierdząco.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Siedlcach zarejestrowanych było 703 bezrobotnych mieszkańców Gminy Siedlce, zaś rok później, tj. na dzień 31 grudnia 2015 roku – 600 osób, a na koniec 2016 roku - 536 osób, natomiast na koniec roku 2017- 473 osoby.

Źródło: Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Siedlcach

W Polsce w rodzinach z problemem alkoholowym, w których co najmniej jedna osoba pije w sposób szkodliwy dla niej i dla członków tej rodziny, żyje ponad 4 mln osób, w tym 1,5-2 mln dzieci, 2,5 mln osób nadużywających alkoholu oraz 700-900 tys. osób uzależnionych. Opierając się na powyższych danych, można przypuszczać, że w rodzinach z problemem alkoholowym żyje ok. 10% mieszkańców gminy, tj. ok. 1 800 osób.

Mieszkańcy Gminy Siedlce, u których występuje problem uzależnienia lub współuzależnienia, jak również przemocy w rodzinie oraz osoby zagrożone tymi zjawiskami uzyskują pomoc psychologiczną m.in. w Punkcie Konsultacyjnym działającym w Urzędzie Gminy Siedlce. W 2014 roku z porad skorzystało 51 osób, w 2015 roku 30 osób. W 2016 roku objętych pomocą zostało 60 mieszkańców gminy, taka sama liczba osób skorzystała z pomocy psychologa w 2017 roku. Większość osób korzystających z pomocy psychologicznej zgłosiła się z powodu uzależnienia od alkoholu – własnego lub członka rodziny. Przeprowadzone zostały również konsultacje dla pracowników GOPS oraz członków GKRPA. Z danych Stowarzyszenia Na Rzecz Osób Dotkniętych Chorobą Alkoholową, Narkomanią i Hazardem „Szansa” wynika, że z punktu konsultacyjno-terapeutycznego skorzystało 25 osób z gminy Siedlce. Pododdział Detoksykacji (Alkoholowy) w SPZOZ w Siedlcach w 2017 roku hospitalizował 18 pacjentów z gminy Siedlce, z Poradni Leczenia Uzależnień w SPZOZ skorzystało 31 mieszkańców, w tym 10 kobiet i 21 mężczyzn. 45 mieszkańców gminy otrzymało wsparcie terapeutyczne w Poradni Leczenia Uzależnień

Centrum. Osoby uzależnione i współuzależnione mogą korzystać również z innych poradni- brak jest dostępnych statystyk o liczbie osób objętych terapią.

Wśród najważniejszych konsekwencji życia w rodzinie z problemem alkoholowym wyróżnia się szkody: fizyczne, psychosomatyczne, psychologiczne, emocjonalne i psychospołeczne. Życie w rodzinie z problemem alkoholowym jest związane zazwyczaj z niższym statusem ekonomicznym, chronicznym stresem, ograniczonymi możliwościami zdobywania wykształcenia i kariery zawodowej. Dodatkowo członkowie rodzin z problemem alkoholowym są grupą ryzyka, która jest szczególnie narażona na przemoc. Trzeba jednak pamiętać, że przemoc może mieć miejsce zarówno w rodzinach, w których występują takie zjawiska, jak: uzależnienie, bezrobocie itp., jak i w rodzinach o wysokim statusie społecznym, w których z pozoru nie ma większych problemów.

W ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Siedlce jest realizowana procedura Niebieskiej Karty. Wszczęcie procedury Niebieskiej Karty następuje przez wypełnienie formularza Niebieskiej Karty A w przypadku podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny.

W 2017 r. funkcjonariusze KMP w Siedlcach przeprowadzili na terenie gminy Siedlce ogółem 1513 interwencji, z których 262 zakwalifikowano jako interwencje domowe, które zakończono sporządzeniem 33 Niebieskich Kart w związku z podejrzeniem stosowania przemocy w rodzinie. Sporządzone karty zostały przekazane do Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego, w którym w 2017 roku kontynuowanych było 9 procedur i zostało wszczętych 35 nowych. W gminie powołanych zostało 35 Grup Roboczych do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Z informacji Komendy Miejskiej Policji w Siedlcach wynika, że na terenie gminy Siedlce w 2017 roku dokonano 191 przestępstw (w 2014 - 205, w 2015 – 213, w 2016 - 247).

Kategoria przestępstwa	Liczba stwierdzonych przestępstw w 2016 r.	Liczba stwierdzonych przestępstw w 2017 r
Kradzież cudzej rzeczy	30	25
Kradzież z włamaniem	34	28
Bójka lub pobicie	10	4
Uszczerbek na zdrowiu	2	0
Uszkodzenie mienia	10	16
Przestępstwa o charakterze kryminalnym	118	109
Ustawa o narkomanii	5	4
Kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwości	38	41
Ogółem	247	191

Źródło: Dane z Komendy Miejskiej Policji w Siedlcach

W 2017 roku w policyjnych pomieszczeniach dla osób zatrzymanych KMP w Siedlcach umieszczono 79 osób zamieszkałych na terenie gminy Siedlce, z czego 8 osób do wytrzeźwienia, natomiast w 2016 zatrzymanych było 51 mieszkańców gminy.

Wśród zatrzymanych do wytrzeźwienia nie było w 2017 roku kobiet i nieletnich, a w roku poprzednim funkcjonariusze Komendy Miejskiej Policji w Siedlcach ujawnili 2 osoby nieletnie, mieszkańców gminy Siedlce będące pod wpływem alkoholu.

Z danych uzyskanych w Komendzie Miejskiej Policji w Siedlcach wynika, że w 2017 roku, wzorem lat ubiegłych, przeprowadzono działania prewencyjno-kontrolne takie jak:

- „Prędkość”- W ramach akcji funkcjonariusze dyscyplinują kierowców, którzy przekraczają dozwoloną prędkość
- „Trzeźwość”
- Widoczny na drodze-Bezpieczny po zmroku - celem prowadzonych działań jest promowanie używania przez pieszych i rowerzystów „odblasków”, wszędzie tam, gdzie może to pomóc uniknąć wypadków
- „Akademia dzielnicowego – Razem dla lokalnego bezpieczeństwa”

- Seniorze nie daj się oszukać !!!
- „Alkohol i narkotyki”
- „Trzeźwy poranek” – szereg masowych kontroli trzeźwości.

4. Zasoby lokalne umożliwiające prowadzenie profilaktyki

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Punkt Konsultacyjny
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siedlcach
- Placówki Oświatowe
- Komenda Miejska Policji
- Poradnie Leczenia Uzależnień w Siedlcach
- Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- Grupy AA i AL - ANON działające na terenie Siedlec
- Sądy, kuratorzy sądowi
- Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe (m. in.: Powrót z U, Stowarzyszenie „Szansa”, Caritas)

II. OBSZARY PROBLEMOWE

Na podstawie zgromadzonych danych lokalnych, badań ogólnopolskich, danych statystycznych, a także wiedzy i doświadczeń zdobytych w latach poprzednich można zdiagnozować niżej wymienione obszary problemowe.

1. Duża dostępność alkoholu dla mieszkańców gminy

Analiza problemu:

- dostępność alkoholu można badać, co najmniej w dwóch wymiarach: dostępność ekonomiczna (na zakup jakiej ilości alkoholu pozwalają dochody), dostępność fizyczna (liczba punktów sprzedaży lub czas ich otwarcia). W ostatnich latach wzrasta zarówno dostępność fizyczna jak i ekonomiczna;
- powstanie na terenie miasta, w tym na jego obrzeżach dużych sklepów/ hipermarketów oferujących napoje alkoholowe, często w niższych cenach;
- w opinii nauczycieli i mieszkańców młodzież ma łatwy dostęp do napojów alkoholowych (głównymi źródłami dostępu są: dorośli, starsi koledzy, nielegalne punkty sprzedaży).

2. Szybkie tempo narastania zachowań ryzykownych młodzieży

Analiza problemu:

- wraz z wiekiem wzrasta grupa młodzieży sięgającej po środki psychoaktywne;
- dwukrotny przyrost zachowań problemowych gimnazjalistów w stosunku do szóstoklasistów;
- znaczne przyzwolenie dorosłych na spożywanie alkoholu przez osoby niepełnoletnie;
- znacząca liczba uczniów należąca do grona konsumentów alkoholu i papierosów;
- duża grupa uczniów wychowana w rodzinach z problemem alkoholowym, a tym samym stanowiąca grupę ryzyka;
- zwiększony kontakt młodzieży z narkotykami i dopalaczami;
- wzrastające zagrożenie uzależnieniem od komputera, Internetu, gier, gier hazardowych.

3. Nadużywanie napojów alkoholowych przez osoby dorosłe

Analiza problemu:

- znaczna grupa mieszkańców gminy spożywająca alkohol w sposób szkodliwy;
- spożywanie alkoholu w miejscach publicznych;
- zwiększone zagrożenie występowania przemocy domowej wśród rodzin z problemem alkoholowym;
- przypadki zatrzymania osób będących pod wpływem alkoholu

4. Ograniczony dostęp do pomocy dla osób uzależnionych i ich rodzin

Analiza problemu:

- mieszkańcy gminy w większości korzystają z pomocy w mieście Siedlce,
- na terenie gminy nie działają grupy AA.

III. GRUPA DOCELOWA

Adresatami programu są wszyscy mieszkańcy gminy Siedlce, a w szczególności dzieci i młodzież szkolna, rodziny osób dotkniętych problemem nadużywania alkoholu oraz przedstawiciele służb, instytucji, organizacji pozarządowych działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień. Podczas planowania, a następnie realizowania działań profilaktycznych, szczególna uwaga jest kierowana na dzieci i młodzież. Wszystkie placówki oświatowe działające na terenie gminy Siedlce realizują zadania prewencyjne, dotyczące zapobieganiu problemom społecznym w oparciu o szkolne programy profilaktyki, zgodnie z wymogami ustawy o systemie oświaty. Programy te wspierane są przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Siedlcach.

IV. CELE PROGRAMU

Cel główny:

Ograniczenie problemów wynikających z nadużywania alkoholu i zapobieganie powstawaniu nowych oraz zwiększenie skuteczności oddziaływań w zakresie profilaktyki problemów alkoholowych

Cele szczegółowe:

1. Ograniczanie zaburzeń życia rodzinnego i społecznego spowodowanych nadużywaniem alkoholu.
2. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych w działaniach profilaktycznych skierowanych w szczególności do dzieci i młodzieży, promowanie trzeźwości i abstynencji oraz promocja zdrowia.
3. Ograniczanie dostępności alkoholu oraz eliminowanie naruszeń prawa, regulowanego ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

ZADANIA PROGRAMU

CEL SZCZEGÓŁOWY 1. Ograniczanie rozmiarów zaburzeń życia rodzinnego i społecznego spowodowanych nadużywaniem alkoholu						
PLANOWANE DZIAŁANIA	1.1	Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego (w tym wynagrodzenia: psychologa i prawnika)	WSKAŹNIKI	- l. osób korzystających	BUDŻET (zł)	22 000
	1.2	Prowadzenie działań zmierzających do zmotywowania osób nadużywających alkoholu do ograniczenia jego spożywania lub podjęcia leczenia odwykowego (w tym: opinie sądowo-psychiatryczne, wnioski do sądu)		- l. posiedzeń, - l. wniosków o wszczęcie postępowania, - l. osób skierowanych na badania, - l. uzyskanych opinii, - l. wniosków skierowanych do sądu		3 000
	1.3	Działalność na rzecz reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym – finansowanie uczestnictwa		- l. skierowań - l. uczestników CIS		13 000
	1.4	Podnoszenie kompetencji członków GKRPA w zakresie profilaktyki poprzez udział w szkoleniach, konferencjach oraz dofinansowanie szkoleń osób zajmujących się problematyką uzależnień i przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie		- l. szkoleń - l. odbiorców		1 000 Korzystanie z ofert bezpłatnych szkoleń
	1.5	Edukacja społeczna (w tym pozyskiwanie i udostępnianie książek, broszur, materiałów edukacyjnych)		- l. pozyskanych materiałów		Korzystanie z ogólnodostępnych materiałów
	1.6	Opracowanie projektu programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych dla Gminy Siedlce na 2020 rok		- opracowany projekt		Zgodnie z zasadami wynagradzania GKRPA
CEL SZCZEGÓŁOWY 2 Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych w działaniach profilaktycznych skierowanych w szczególności do dzieci i młodzieży, promowanie trzeźwości i abstynencji oraz promocja zdrowia.						
PLANOWANE DZIAŁANIA	2.1	Wspieranie placówek oświatowych w realizacji programów edukacyjnych adresowanych do rodziców i wychowawców, zwiększających ich kompetencje wychowawcze, między innymi w obszarze profilaktyki zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży (w tym warsztaty umiejętności wychowawczych)	WSKAŹNIKI	- l. uczestników - l. godzin	BUDŻET (zł)	Wykorzystanie specjalistów współpracujących z GKRPA
	2.2	Pomoc terapeutyczno-rehabilitacyjna dla osób uzależnionych i ich rodzin.		- l. uczestników		7000

	2.3	Dofinansowanie kolonii profilaktycznych dla dzieci i młodzieży		- l. uczestników		20 000
	2.4	Dofinansowanie zajęć profilaktyczno sportowych i sportowo rekreacyjnych		- l. uczestników		20 000
	2.5	Dofinansowywanie zajęć dla dzieci i młodzieży w świetlicach środowiskowych.		- l. uczestników - l. świetlic - l. godzin zajęć		50 000
CEL SZCZEGÓŁOWY 3 Ograniczanie dostępności alkoholu oraz eliminowanie naruszeń prawa, regulowanego ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.						
PLANOWANE DZIAŁANIA	3.1	Wydawanie postanowień o zgodności lokalizacji miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych	WSKAŹNIKI	- l. postanowień	BUDŻET (zł)	Zgodnie z zasadami wynagradzania Komisji
	3.2	Współpraca z KMP Siedlce w zakresie przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi		- l. podjętych działań		Zgodnie z zasadami wynagradzania Komisji

Na koszty związane z obsługą administracyjną Komisji przeznaczono kwotę – 2 000 zł.

Na wynagrodzenia członków GKRPA za udział w pracach Komisji zaplanowano kwotę 27 000 zł.

Na realizację Programu Przeciwdziałania Narkomanii planowana jest kwota 36 000 zł. Przewiduje się również podejmowanie działań wynikających z potrzeb, które nie były rozpoznane w trakcie budowy Programu oraz pozostawia się możliwość dokonywania przesunięć środków na realizację poszczególnych zadań w ramach posiadanych środków.

Łączna kwota na realizację Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Siedlce na rok 2019 wyniesie 201 000 zł.

Realizatorami programu będą w szczególności: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siedlcach, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Urząd Gminy, Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe oraz pozostałe instytucje wymienione w zasobach lokalnych umożliwiających prowadzenie profilaktyki.

W realizacji programu mogą uczestniczyć osoby fizyczne i prawne, podmioty, o których mowa w art. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych posiadające niezbędną wiedzę, doświadczenie i potencjał kadrowy w zakresie zadań objętych programem. Gmina może wspierać działanie tych podmiotów lub powierzać im realizację zadań Programu. Przewiduje się zlecenie zadań organizacjom pozarządowym w ramach programu współpracy z organizacjami, w tym: dofinansowanie kolonii profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, dofinansowywanie zajęć dla dzieci i młodzieży w świetlicach środowiskowych, dofinansowanie zajęć profilaktyczno-sportowych i sportowo-rekreacyjnych, pomoc terapeutyczno-rehabilitacyjna dla osób uzależnionych i ich rodzin.

Podmioty realizujące zadania Programu mają obowiązek informowania o źródle finansowania/dofinansowania działania w następującym brzmieniu: „DZIAŁANIE FINANSOWANE /DOFINANSOWANE ZE ŚRODKÓW PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH/ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA GMINY SIEDLCE NA ROK 2019” - stosownie do charakteru realizowanego zadania, poprzez widoczną informację pisemną w miejscu jego realizacji, kierowaną do odbiorców.

Ponadto podmioty zobowiązane są do złożenia sprawozdania merytorycznego i finansowego z przeprowadzonych działań.

V. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Finansowanie Programu odbywać się będzie w ramach środków własnych gminy pozyskanych w 2018 roku z tytułu opłat za wydanie zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Planowana kwota na 2019 rok wynosi 201 000 zł i jest ujęta w planie budżetu Gminy Siedlce w dziale 851- ochrona zdrowia.

VI. ZASADY PRACY I WYNAGRADZANIA GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zwana dalej także „Komisją” powoływana jest przez Wójta Gminy Siedlce i działa w oparciu o Regulamin Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Siedlcach.
2. Obsługę administracyjną Komisji prowadzi Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
3. Posiedzenia Komisji odbywają się w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej pokój nr 4A, co najmniej 24 razy w roku, a w razie potrzeby 26 razy, przy obecności minimum 50% plus jeden składu komisji.
4. Posiedzenia plenarne Komisji zwoływane są przez Przewodniczącego Komisji.
5. Dyżury informacyjne pełnione są przez Członków Komisji zgodnie z harmonogramem posiedzeń Komisji w godzinach od 16:00 do 18:00 w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w pokoju nr 4A.
6. Między posiedzeniami plenarnymi członkowie Komisji pracują w trzech zespołach:
  - a) zespół do spraw pomiarów i kontroli, do zadań którego należą: oględziny i pomiar miejsc usytuowania punktów sprzedaży alkoholu, kontrola prawidłowości korzystania z zezwoleń,
  - b) zespół do spraw profilaktyki, zajmujący się koordynacją realizacji działań profilaktycznych, przygotowaniem projektu Programu na następny rok, rozpowszechnianiem materiałów informacyjnych o działalności Komisji, inicjowaniem zakupu książek, czasopism, itp.
  - c) zespół do spraw motywowania do leczenia i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, do zadań którego należą: rozmowy z osobami uzależnionymi oraz członkami ich rodzin, przygotowywanie dokumentacji w celu wydania opinii biegłych w przedmiocie uzależnienia, przygotowywanie wniosków do sądu o zobowiązanie do leczenia odwykowego, udział w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego lub grup roboczych do spraw przeciwdziałania przemocy.
7. Na posiedzeniach plenarnych Komisji dokonuje się między innymi analizy pracy w poszczególnych zespołach, podejmuje się postanowienia o zaopiniowaniu lokalizacji miejsc i punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz o kierowaniu wniosków do właściwych instytucji w sprawach realizacji zadań Programu.
8. Poszczególne zespoły dokumentują swoją pracę w formie protokołów z przeprowadzonych działań, przy czym udział w pracach zespołu interdyscyplinarnego i grupach roboczych nie jest protokołowany i nie przysługuje wynagrodzenie.
9. Członkowie Komisji zatrudniani są na podstawie umowy zlecenia. Członkowi Komisji przysługuje wynagrodzenie za:
  - a) udział w posiedzeniu plenarnym Komisji - w wysokości: 220 zł brutto dla przewodniczącego, 180 zł brutto dla zastępcy przewodniczącego oraz 170 zł brutto dla członka,
  - b) udział w pracach zespołu do spraw pomiarów i kontroli – w wysokości 40,00 zł brutto za punkt, dla każdego członka zespołu,
  - c) udział w pracach zespołu do spraw profilaktyki - w wysokości 40,00 zł brutto za posiedzenie, dla każdego członka zespołu,
  - d) prowadzenie rozmów motywujących do leczenia z osobami uzależnionymi i ich rodzinami – w wysokości 40,00 zł brutto za rozmowę, dla każdego członka zespołu,
10. Wynagrodzenie wypłacane jest do dnia 10 następnego miesiąca, na podstawie złożonych list obecności. Osoby nie uczestniczące w pracach Komisji nie otrzymują wynagrodzenia.
11. Członkom Komisji przysługuje zwrot kosztów przejazdu w trakcie wyjazdów służbowych, zgodnie z zasadami obowiązującymi pracowników GOPS.